

Jelling monumenterne Verdensarv i Danmark og Grønland

Midt imellem gravhøjene står de to runesten. På den store runesten har vi nok Danmarkshistoriens vigtigste indskrift: 'Harald Konge bød gøre disse kumler efter Gorm sin fader og efter Thyra sin moder, den Harald, som vandt sig hele Danmark og Norge og gjorde danerne kristne'. Budskabet er mejslet ind i den store stens tre sider. På en af siderne er desuden mejslet en Kristusfigur. Stenen står i fri luft på sin oprindelige plads og har oprindeligt været malet med stærke farver.

Den ældste del af monumenterne er den lille runesten foran kirken. Den er sat af Kong Gorm over sin dronning Thyra. Med teksten 'Gorm konge gjorde disse kumler efter Thyra, kone sin, Danmarks pryd' får vi navn på den første historiske konge og hans kone.

Kirken mellem de to høje er bygget af frådsten (kildkalk) omkring år 1080-1100. Den fik tilføjet et tårn i 1400-tallet. Før denne kirke har der gennem tiderne ligget i alt tre trækirker. Den første trækirke, der med sine 14 x 30 meter var noget større end den nuværende, er formentlig opført af Harald Blåtand. Til denne kirke menes hans far, Kong Gorm at være blevet overført fra nordhøjen og gravlagt i en kammergrav, netop der hvor skib og kor mødes. I dag er 'kongegraven' markeret med et sølvstykke i kirkegulvets båndudsmykning.

I den nuværende kirkes kor er bevaret Danmarks måske ældste kalkmalerier. De er dog blevet restaureret i 1875 efter den tids praksis.

I formidlingscentret 'Kongernes Jelling' vest for kirken præsenteres Jelling monumenterne i en permanent udstilling på dansk og engelsk.

I Danmark er Kulturarvsstyrelsen ansvarlig for at fremlægge nye forslag til verdenslisten. En særlig komite under UNESCO afgør, om de foreslåede emner bliver optaget på listen. At blive nomineret som verdensarvsområde, indebærer ikke i sig selv nogen ny form for beskyttelse, men er en ekstra anerkendelse og status.

UNESCO's internetside giver en verdensomfattende præsentation af menneskehedens fælles kultur- og naturarv, www.unesco.org

Kulturarvsstyrelsens internetside præsenterer de danske steder, som er indskrevet på verdensarvslisten, www.kulturarv.dk

På Grønlands Hjemmestyres internetside præsenteres den grønlandske verdensarv, www.nanoq.gl

I baggrunden ses kalkmalerierne

Nordsiden af kirken

Kirkegulvets båndudsmykning

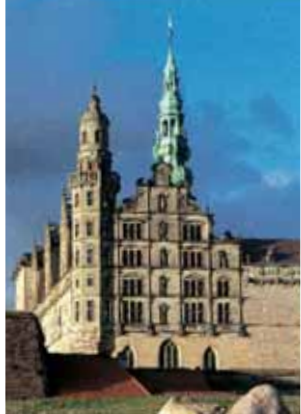

KULTURARVSSTYRELSEN

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN K

TELEFON 33 74 51 00
post@kulturarv.dk
www.kulturarv.dk

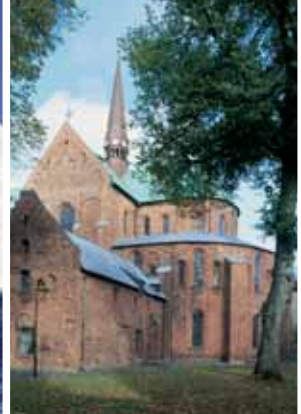
KULTURARVSSTYRELSEN

Kronborg

Ilulissat Isfjord

Roskilde Domkirke

Jelling monumenterne

UNESCO

UNESCO er FN's organisation for uddannelse, videnskabelig, kultur og kommunikation (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). UNESCO's mål er at bidrage til fred og tryghed gennem internationalt samarbejde på disse områder. Organisationen blev oprettet i 1945, og Danmark og Grønland har været medlem siden 1946.

Konventionen om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv

UNESCO vedtog konventionen om beskyttelse af verdens kultur- og naturarv i 1972. Baggrunden var, at arkæologiske mindesmærker og naturområder i øget grad var i fare for at blive ødelagt af krig, naturkatastrofer, forurening, turisme eller ganske enkelt forfald.

Konventionen opfordrer derfor alle lande til at fremme beskyttelsen af kultur- og naturarven af lokal eller national betydning. Konventionen fik som mål at udpege og søge at bevare den kultur- og naturarv, der har betydning for alle mennesker i verden. Hele menneskehedens kultur- og naturarv.

Kultur- og naturarv kan omfatte monumenter, bygninger, byggerier, kulturlandskaber eller naturområder. Den kan være naturskabt, menneskeskabt eller skabt af mennesker og natur i fællesskab. Den kan være et bygningsværk, som repræsenterer et vigtigt historisk udviklingstrin, eller et naturfænomen af enestående æstetisk eller videnskabelig betydning.

Den internationale kultur- og naturarv samles på UNESCO's Verdensarvsliste. Formålet med listen er at vække global bevidsthed om vor fælles arv og dermed fremme dens bevaring og pleje. Ligeledes at styrke den internationale solidaritet på området med henblik på et forøget videnskabeligt og økonomisk samarbejde hen over grænserne.

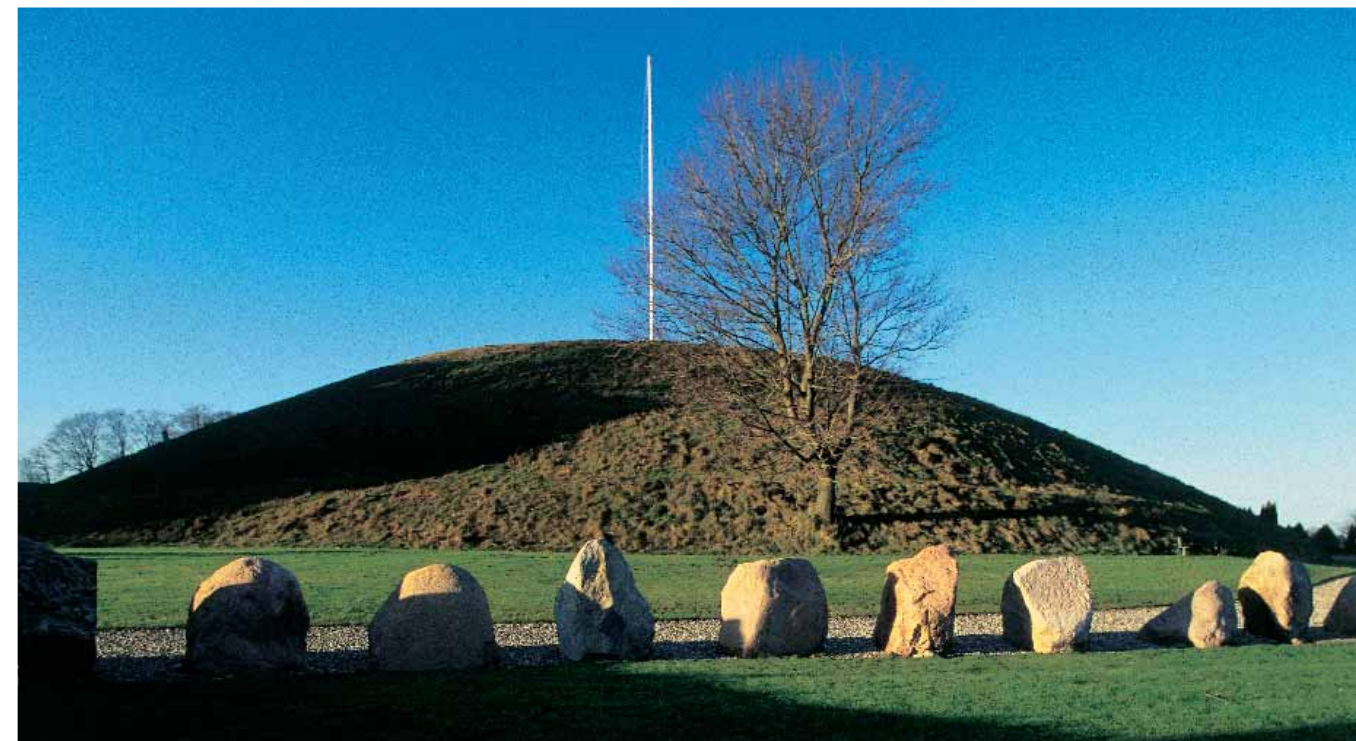
Danmark og Grønland ratificerede 'Verdensarvskonventionen' i 1979 og fik i 1994 optaget Jellinghøjene med runesten og kirke på Verdensarvslisten. Året efter blev Roskilde Domkirke optaget. I år 2000 kom Kronborg på listen og senest er Ilulissat Isfjord optaget i 2004.

Jelling monumenterne

Når Jelling monumenterne blev optaget som det første danske emne på verdensarvslisten skyldes det stedets enestående historiske betydning. Her møder vi 900-tallets vikingekonge Gorm den Gamle med sin dronning Thyra og deres søn Kong Harald Blåtand (958/59-986/87).

Monumenterne består i sin helhed af to runesten, en middelalderkirke samt de to største høje, vi kender fra vikingetiden. De afspejler overgangen fra hedenskab til kristendom, men de kan også betragtes som Danmarks dåbsattest. For den ene runesten bærer den ældste indskrift, der omtaler landet Danmark og folket danerne på dansk grund.

Nordhøjen

Mod nord lå fra første færd en lille bronzealderhøj. I denne høj gravsatte man i vinteren 958/59 en person af højeste rang i et gravkammer, der var gravet ned i toppen af den lille høj. Den gravlagte person menes i dag at have været Gorm den Gamle. Efterfølgende blev en enorm græstørvshøj bygget henover højen. Denne høj - godt 60 meter i diameter og 8 meter høj - er i dag nordhøjen i Jelling. Sydhøjen, som har en diameter på 70 meter, rejser sig 11 meter over det omkringliggende landskab. Udgravninger har vist, at denne høj er tom.